

Resimli İbadet Fıkhı

İslam Hükümlerinin Basitleştirilerek Öğretilmesi

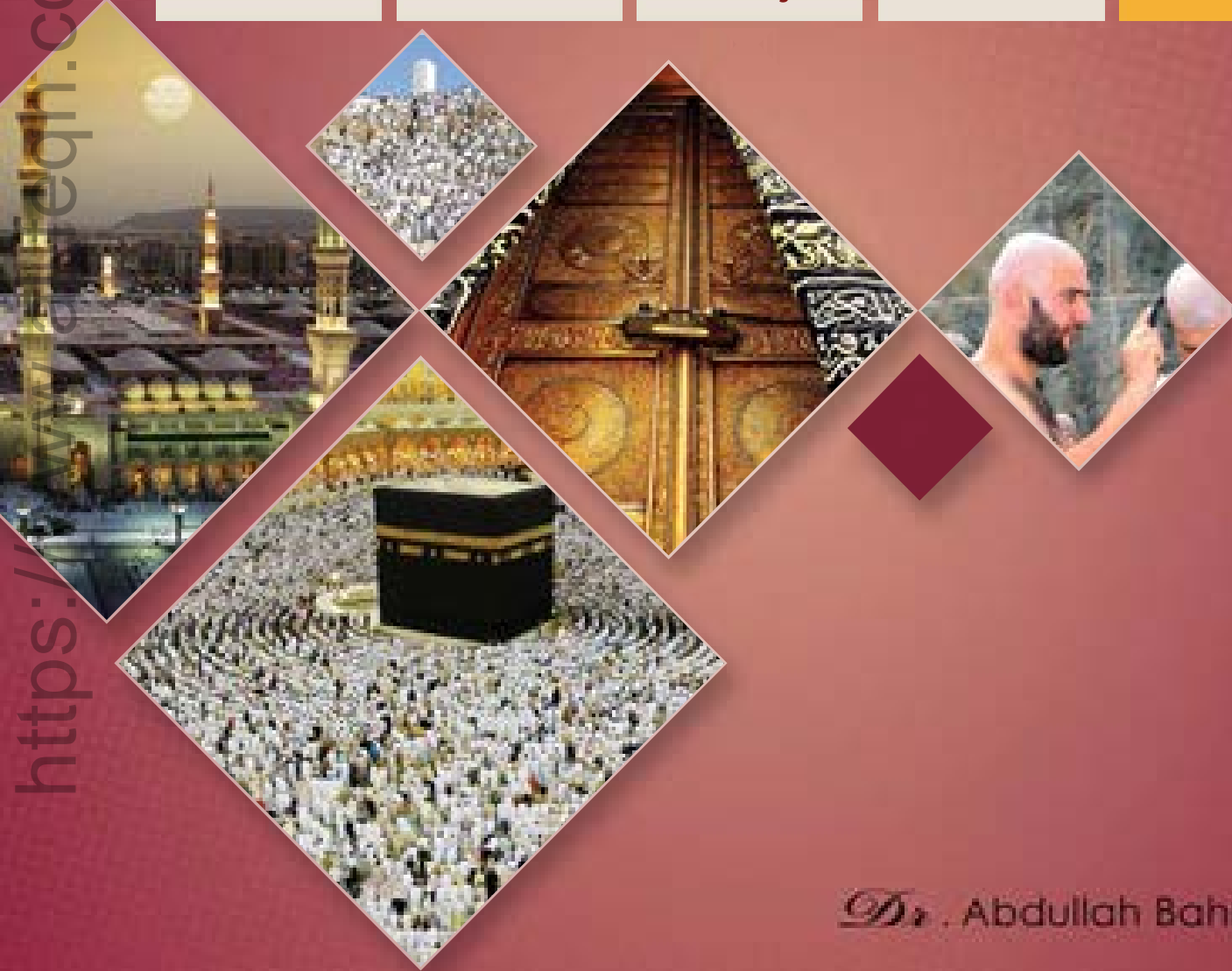
Temizlik

Namaz

Oruç

Zekat

Hac

Dr. Abdullah Bahmmam

Fidye ve Hedy

Fidye ve Hedy

İçindekiler

Fidye

Fidyenin tanımı

Vacibi terk için fidye

Yasakları yapmanı fidyesi

Hedy

Hedy'in tanımı

Hedy'in çeşitleri

Hedy'in kesim yeri

Hedy'in kesim zamanı

Birincisi: Fidye

Fidye

Hac ve Umre yapan kimseye bir vacibi terk etmenin veya yasakları yapmanın gerekleri

Birincisi: Vacip terkinde Fidye

Kim haccın ve umre'nin vaciplerinden birini terk ederse, örneğin; Müzdelife'de geceleme veya traş olmayı ve buna benzer şeyleri terk ederse kendisine fidye olarak kan gerektirir. Kan ise; dişi veya erkek deve, veya dana veya bir yaşını doldurmuş keçi veya altı aylık koyundur. Tüm bunlar Harem'de kesilerek fakirler arasında dağıtılır. Şayet gücü yoksa on gün oruç tutar. İmkani varsa üç gün hac yerinde ve yedi gün hacdan döndükten sonra tutar.

Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır:

«Kurban bulamayan kimse üçü hacda, yedisi de döndüğünüz zaman (olmak üzere) tam on gün oruç tutar. Bu (durum), ailesi Mescid-i Haram civarında olmayanlar içindir. Allah'a karşı gelmekten sakının ve Allah'ın cezasının çetin olduğunu bilin.» (Bakara: 196).

ikincisi: Fidyeyi gerektiren yasaklar

1. Dikişli elbise giymenin, başını örtmenin, koku sürünmenin, traş olmanın ve tırnak kesmenin fidyesi

Bu gibi şeylerde üç şeyde muhayyer bırakılır:

- Üç gün oruç tutmak.
- Altı yoksulu doyurmak, her yoksula yarım sa'y piriç ve benzeri ile karnını doyurur.
- Koyun kesmek; delili şu ayettir:

Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır:

«Bu kurban, yerine varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden her kim hastalanır veya başından rahatsız olur (da tıraş olmak zorunda kalır)sa fidye olarak ya oruç tutması, ya sadaka vermesi, ya da kurban kesmesi gerekir.» (Bakara: 196).

Kim bu beş şeyden birini kasten yaparsa veya yapmaya ihtiyaç duyup yaparsa (Ka'b gibi) fidye verir. Buna eziyet fidyesi denilir. Ancak bunları unutarak veya sehven yaparsa kendisine herhangi bir şey gerekmez.

Koku Sürmek

Tırnakları Kesmek

Saçı Traş Etmek

Takke ile Başı örtmek

Dikişli Elbise Giymek

2. Cinsel ilişkiye girmeden dokunmakla fidye gerektirenler, birinci tahallülden sonra hacda cinsel ilişki kurmak.

Daha önce geçen eza fidyesinin keyfiyeti

3. Birinci tahallülden önce hacda cinsel ilişkinin fidyesi

Cezası dişi deve kesmektir. Eğer gücü yoksa hacda üç gün ve ailesine döndükten sonra yedi gün oruç tutar. Haccı bozulur ve kendisine tamamlama vacip olur ve de gelecek yıl haccın kazasını yapar.

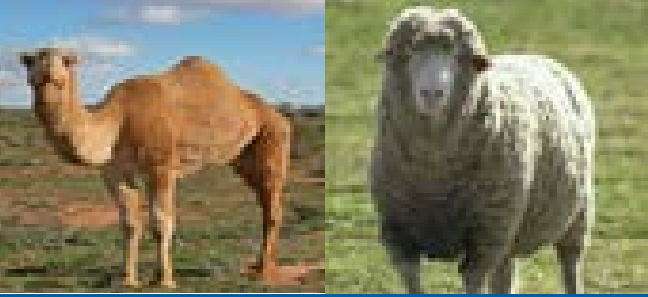
4. Umre'de cinsel ilişkiye girmenin fidyesi

Koyun keser ve yaptığı umre bozulur. Ve kazası gerektirir.

5. Avı öldürmenin fidyesi

Avlanılan hayvan misli varsa misli verip vermemekle muhayyer kılınır veya değeri hesaplanarak para ile yiyecek alır ve aldığı yiyecekleri ölçeklere dağıtır. Her fakire iki ölçek (müd) yedirir. Veya gücü yoksa her iki ölçek için bir gün oruç tutar. Avalanılan hayvanın misli demek; kendisine benzer veya yaklaşık olarak, buradaki murad; tıpa tıp aynı demek değildir. Çünkü bu mümkün değildir.

Örneğin: Deve kuşu avalanırsa bir deve kesmesidir. Çünkü devekuşu deve cinsindedir. Veya onun değeriyle yiyecek alınır ve her fakire iki ölçek dağıtılır. Veya her iki ölçek için iki gün oruç tutar. Vahşi bir eşek avlarsa benzeri olan dana kesmelidir veya değeri kadar yiyecek ve gıda maddesi alınır ve her birine iki ölçek dağıtılır. Gücü yoksa iki ölçek yerine bir gün oruç tutar. Hac ve umre esnasında nikah akdi yapılmaz ve fidye de verilmez.

Bedene

Koyun

Hedy'in hükümlerinden

Temettu' ve Kıran haccı yapan birinin hedy kurbanını kesmeye güvenilir birini vekil etmek caiz olur. Ancak en faziletlisi kendisinin yapmasıdır. Zira Peygamberimiz (sallâllahü aleyhi vesellem) bunu kendisi yapmıştır. Fidyeye kurban yerine geçmez. Çünkü fidye temettu' içindir. Kurban ise haccıya ve başkasına sünnettir.

İkincisi: Hedy

Hedy

Hareme hediye edilen hayvan cinsi, Allah'a yakınlaşmak için yapılan ibadet şeklidir. Temettu' veya Kıran veya İhsar nedeniyle vuku bulan kurbandır.

Hedy'in çeşitleri

1. Kıran ve Temettu' için Hedy

Kıran ve temettu' hac yapanlar için hedy gerektirir. Hedy; koyun, deve ve dana gibi hayvanları kesmektir. Eğer imkanı yoksa on gün oruç tutar. Bunun üç günü hacda ve yedi günü de ailesine döndükten sonra tutar. Bu hüküm Mekke halkından olmayanlar içindir. Şayet Mekkeli ise kendilerine ne Hedy ne de oruç gerekir. Nitekim Allah'ı Teala şöyle buyurmaktadır:

«Güvende olduğunuz zaman hacca kadar umreyle faydalanmak isteyen kimse, kolayına gelen kurbanı keser. Kurban bulamayan kimse üçü hacda, yedisi de döndüğünüz zaman (olmak üzere) tam on gün oruç tutar. Bu (durum), ailesi Mescid-i Haram civarında olmayanlar içindir.» (Bakara: 196).

2. Nafile Hedy

İfrad hac yapan veya nafile umre yapan kimsenin kestiği kurbandır. Veya Kıran ve temettu' haccı yapanlar kendisine vacip olandan fazla kestiği kurban şeklidir. Ayrıca ihramlı olmayan kimsenin Allah'a yakınlaşmak için kesmek üzere Mekke'ye gönderdiği kurban. Nitekim Peygamberimiz (sallâllahü aleyhi vesellem) kesilmek üzere 100 bedene gönderdi.⁽¹⁾ Kıran ve temettu' için kesilen nafile kurbanlardan sahibi yiyebilir. Bilakis nafile Hedy'den yemek yemek müstehaptır. Nitekim Resülullah (sallâllahü aleyhi vesellem) bunu yapmıştır.

(1)Buhari rivayet etti.

“Resülullah (sallâllahü aleyhi vesellem) her bedeneden bir parçanın pişirilmesini buyurdu ve daha sonra suyundan içti.”⁽¹⁾

3. İhsar Hedyi

İhsar; hac veya umre yapmak üzere ihrama girdikten sonra, herhangi bir sebeple yapma imkânının ortadan kalkması demektir. Hac ve umre için ihrama giren kimse düşmanın engellemesiyle veya bir kaza geçirir ve Beytullah’a ulaşamazsa yerine bir hedy kurbanı keser ve ihramından tahallül ederek çıkar. Allah şöyle buyurmaktadır:

«Eğer (düşman, hastalık ve benzer sebeplerle) engellenmiş olursanız artık size kolay gelen kurbanı gönderin.» (bakara:196). İhsarın hedy ise; koyun, bedene ve dana cinsindedir.

Hedyin Kesim yeri

Kıran ve Temettu’ hacıların kestiği nafil hedy harem sınırları içinde kesilir ve fakirlerine dağıtılır. Eğer harem sınırları dışında kesilirse caiz değildir.

İhsar hedyi ise, ihsar olduğu yerde kesilir.

Hedyin kesim zamanı

1. Nafil, Temettu’ ve Kıran hedyi

Bayram namazından sonra başlar, teşrik günlerinin son günü güneş batıncaya kadar devam eder. Yani Zilhiccenin 13.günüdür.

2. İhsar hedyi

Bu hedyin vakti ihsar olduğu zamandır.

(1)Tirmizi rivayet etti.